

VESTITORUL

Editată de Episcopia Română Unită cu Roma, Greco-Catolică, de Oradea

Oradea, 27 iunie

Seria I, Anul XXI, Nr. 12 (296), 2018

ÎNTÂLNIREA EPARHIALĂ A COPIILOR

Din sumar:

Alocuțiunea Papei Francisc la Rugăciunea *Angelus* - pag. 3;

Canonicul Ioan Micu Moldovan, un erudit al Bisericii Greco-Catolice - pag. 5-7;

21 de ani de la trecerea la Domnul a PSS Vasile Hossu - pag. 13-14;

De ce oamenii vin și pleacă din viața noastră? - pag.15-16.

241 de ani de la înființarea Episcopiei Române Unite cu Roma, Greco-Catolică, de Oradea

În teritoriile nord-vestice ale României, românii au îmbrățișat Unirea cu Biserica Romei cu 10 ani mai devreme decât cei din Transilvania istorică, intrând pentru început sub jurisdicția spirituală a Vicarului Apostolic de Muncaci, pentru ca ulterior să fie preluați de Episcopia romano-catolică de Oradea care a constituit pentru aceștia un vicariat.

La 17 iunie 1777, prin bula „Indefessum”, Papa

Pius al VI-lea înființa a doua episcopie greco-catolică românească sub titulatura „Episcopatum Graeco-Catholicum unitum Magno-Varadiensem”, arondată, până la 1853, Arhiepiscopiei romano-catolice de Strigoniu.

Eparhia de Oradea este a doua Eparhie a Bisericii noastre, în ordinea cronologică a înființării.

La ceas aniversar, amintim lista cu vrednicii ierarhi care au păstorit Episcopia noastră:

VESTITORUL

P.S.S. Virgil Bercea: Președinte

Redacția și administrația:

Pr. Olimpiu Todorean: redactor coordonator

Ioan F. Pop: secretar de redacție

Colaboratori:

Otilia Bălaș, Ioan Dărăbăneanu, Alin Crețu.

Adresa:

410210 - Oradea, str. Ep. Mihai Pavel, 4;
Tel: 0259.436.492; Fax: 0259.430.509;
E-mail: olimpiu35@yahoo.it; Tel: 0722.450.013

Abonamente: Claudiu Boda

Str. Corneliu Coposu nr. 13, Bl. X9, Ap. 8
410445 - Oradea; Tel: 0744.958.932

Difuzare: Claudiu Boda

Str. Corneliu Coposu nr. 13, Bl. X9, Ap. 8
410445 - Oradea; Tel: 0744.958.932

I.S.S.N. 1454 - 8526

1. Meletie Kovács;
2. Moise Dragoș;
3. Ignatie Darabant;
4. Samuil Vulcan;
5. Vasile Erdelyi;
6. Iosif Papp-Szilágyi (Sălăjeanul);
7. Ioan Olteanu;
8. Mihail Pavel;
9. Demetrie Radu;
10. Valeriu Traian Frențiu;
11. Iuliu Hirțea;
12. Vasile Hossu;
13. Virgil Bercea.

Eugen IVUȚ - Biroul de presă

Alocuțiunile Papei Francisc la Rugăciunea *Angelus*

Dumnezeu nu este indiferent

27.05.2018

Iubiți frați și surori, bună ziua!

În Duminica după Rusalii, celebrăm sărbătoarea Preasfintei Treimi. O sărbătoare pentru a contempla și a lăuda misterul Dumnezeului lui Isus Cristos, care este Unul în comuniunea a trei Persoane: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt. Pentru a-l celebra cu uimire mereu nouă pe Dumnezeu-Iubire, care ne oferă gratuit viața Sa și ne cere să o răspândim în lume. Lecturile biblice de astăzi ne fac să înțelegem că Dumnezeu nu dorește atât să ne reveleze că El există, cât mai degrabă că este „Dumnezeu cu noi”, aproape de noi, că ne iubește, că merge cu noi, este interesat de istoria noastră personală și se îngrijește de fiecare, începând de la cei mai mici și nevoiași. El „este Dumnezeu sus în ceruri” dar și „aici pe pământ” (cf. Deuteronom 4,39).

De aceea, noi nu credem într-o entitate îndepărtată, nu! Într-o entitate indiferentă, nu! Ci, dimpotrivă, în Iubirea care a creat universul și a generat un popor, s-a făcut trup, a murit și a înviat pentru noi și ca Duh Sfânt transformă totul și duce la plinătate. Sfântul Paul (cf. Romani 8,14-17), care a experimentat personal această transformare realizată de Dumnezeu-Iubire, ne comunică dorința Sa de a fi numit Tată, ba chiar „Tătic” – Dumnezeu este „Tăticul nostru” – cu destăinuirea totală a unui prunc care se abandonează în brațele celui care i-a dat viața. Spiritul Sfânt – ne mai amintește apostolul – acționând în noi face în așa fel încât Isus Cristos să nu fie redus la un personaj din trecut, nu, ci să-l simțim aproape, contemporan al nostru, și să experimentăm bucuria că suntem fii iubiți de Dumnezeu.

În sfârșit, în Evanghelie, Domnul înviat promite să rămână cu noi pentru totdeauna. Și tocmai grație acestei prezențe a Lui și forței Spiritului Său putem realiza cu seninătate misiunea pe care El ne-o încredințează. Care este misiunea? A vesti și a mărturisi tuturor Evanghelia Sa și astfel a dilata comuniunea cu El și bucuria care rezultă din aceasta. Dumnezeu, mergând cu noi, ne umple de bucurie și bucuria este oarecum primul limbaj al creștinului.

Așadar, sărbătoarea Preasfintei Treimi ne face să contemplăm misterul lui Dumnezeu care neîncetat creează, răscumpără și sfințește, mereu cu iubire și din iubire, și dăruiește fiecărei creaturi care îl primește să reflecteze o rază din frumusețea, bunătatea și adevărul Său. El dintotdeauna a ales să meargă cu omenirea și formează un popor care să fie binecuvântare pentru toate națiunile și pentru fiecare persoană, fără nicio excepție. Creștinul nu este o persoană izolată, aparține unui popor: acest popor pe care îl formează Dumnezeu. Nu putem fi creștini fără această apartenență și comuniune. Noi suntem popor: poporul lui Dumnezeu. Fecioara Maria să ne ajute să îndeplinim cu bucurie misiunea de a mărturisi lumii însetate de iubire că sensul vieții este tocmai iubirea infinită, iubirea concretă a Tatălui, a Fiului și a Spiritului Sfânt.

Euharistia este școală de iubire concretă

3.06.2018

Iubiți frați și surori, bună ziua!

Astăzi în multe țări, între care și Italia, se celebrează solemnitatea Preasfântului Trup și Sânge al lui Cristos, sau, conform expresiei latine mai cunoscute, solemnitatea Corpus Domini. Evanghelia ne prezintă cuvintele lui Isus, rostite la Ultima Cină cu discipolii: „Luați, acesta este Trupul Meu”. După aceea: „Acesta este Sângele Meu, al alianței, care se varsă pentru mulți” (Marcu 14,22.24). Tocmai în virtutea acestui testament de iubire, comunitatea creștină se adună în fiecare duminică, și în fiecare zi, în jurul Euharistiei, Sacrament al Jertfei răscumpărătoare a lui Cristos. Și atrași de prezența Sa reală, creștinii îl adoră și îl contemplă prin semnul umil al pâinii devenite Trupul Său.

De fiecare dată când celebrăm Euharistia, prin acest Sacrament așa de sobru și în același timp așa de solemn, noi trăim experiența Noii Alianțe, care realizează în plinătate comuniunea dintre Dumnezeu și noi. Și deoarece suntem părtași la această Alianță, noi, deși mici și săraci, colaborăm la edificarea istoriei așa cum dorește Dumnezeu. Pentru aceasta, fiecare celebrare euharistică, în timp ce constituie un act de cult public adus lui Dumnezeu, face trimitere la viața și la evenimentele concrete ale existenței noastre. În timp ce ne hrănim cu Trupul și Sângele lui Cristos, suntem asimilați Lui, primim în noi iubirea Sa, nu pentru a o ține cu gelozie, ci pentru a o împărtăși cu alții. Aceasta este logica euharistică. De fapt, în ea îl contemplăm pe Isus pâine frântă și dăruită, sânge vărsat pentru mântuirea noastră. Este o prezență care ca un foc arde în noi atitudinile egoiste, ne purifică de tendința de a da numai atunci când am primit, și aprinde dorința de a ne face și pe noi, în unire cu Isus, pâine frântă și sânge vărsat pentru frați.

De aceea, sărbătoarea Corpus Domini este un mister de atracție la Cristos și de transformare în El. Și este școală de iubire concretă, răbdătoare și jertfită, ca Isus pe cruce. Ne învață să devenim mai primitivi și disponibili față de cei care sunt în căutare de înțelegere, de ajutor, de încurajare, și sunt marginalizați și singuri. Prezența lui Isus viu în Euharistie este ca o poartă, o poartă deschisă între templu și stradă, între credință și istorie, între cetatea lui Dumnezeu și cetatea omului. Expresii primare a evlaviei euharistice populare sunt procesiunile cu Preasfântul Sacrament, care în solemnitatea de astăzi se desfășoară în atâtea țări. Și eu, în această seară, la Ostia – așa cum a făcut Fericitul Paul al VI-lea în urmă cu 50 de ani – voi celebra Liturghia, după care va urma procesiunea cu Preasfântul Sacrament. Îi invit pe toți să participe, și spiritual, prin radio și televiziune. Fie ca Preasfânta Fecioară Maria să ne însoțească în această zi.

Pr. Traian DOBRATĂ

Preasfânta Inimă a lui Isus

Despre solemnitatea Preasfintei Inimi a lui Isus trebuie spus ca și despre solemnitatea Trupului și Sângelui Domnului, că este o solemnitate instituită din voință și rânduială divină.

Dintre solemnitățile Bisericii lipsea o sărbătoare dedicată ispășirii și iertării păcatelor, așa cum era Ziua ispășirii din Vechiul Testament (Yom Kippur). Și în Noul Testament au fost și sunt multe păcate, mai ales de neglijare a iubirii lui Dumnezeu; de neglijare a iubirii și a jertfei lui Isus de la cruce; de neglijare a lui Isus rămas cu noi în Euharistie; de neglijare a primirii sfintei Împărtășanii; de neglijare a pregătirii și dispunerii sufletului pentru primirea sfintei Împărtășanii, neglijare care face împărtășania sacrilegă. Și mai ales de păcătuirea fără nici o teamă de Dumnezeu. De aceea, era nevoie de o de sărbătoare de ispășire pentru a aduce reparație pentru tot felul de ofense și pentru a evita pedeapsa lui Dumnezeu.

Pentru a vesti lumii dorința divină ca oamenii să facă pocăințe și jertfe reparatorii, Isus a ales o călugăriță sfântă, pe nume Margareta Maria Alacoque, care petrecea multe ore din zi în fața tabernacolului, căreia i-a apărut în noaptea de 16 iunie 1675, în capela Mănăstirii vizitandinelor, din Paray le Monial, din Paris, în timp ce era în rugăciune și adorație. Iată cum s-a întâmplat: Deodată ușița tabernacolului s-a deschis și a apărut Isus, cu pieptul deschis și cu Inima în flăcări și înconjurată de o coroană de spini, iar între flăcări se afla înfiptă o cruce. Pe Inimă se vedea o rană și o dără de sânge. Atunci Isus îi spuse sfintei Margareta Maria Alacoque: „Iată inima care a iubit atât de mult pe oameni, până acolo că s-a lăsat mistuită pentru ei. Dar în schimb ea nu primește de la ei decât nerecunoștință, dispreț, batjocuri și sacrilegii. Doresc o sărbătoare în cinstea Inimii mele, pentru că vreau să întronizez iubirea Inimii mele în toate inimile”.

În același an, 1675, într-o altă apariție, Isus i-a adresat sfintei Mariei Margareta Alacoque aceste cuvinte: „Îți cer ca prima vineri de după sărbătoarea Trupului și Sângelui Domnului să fie instituită o sărbătoare dedicată cinstirii Inimii mele”.

De atunci și până astăzi, nu numai în prima vineri de după sărbătoarea Trupului și Sângelui Domnului, ci și în prima vineri din lună, și în fiecare vineri din săptămână, creștinii cinstesc Inima Preasfântă a lui Isus, căci într-o zi de vineri Isus a murit pentru păcatele lumii.

Când Dumnezeu cere ceva unei persoane, tot el este acela care creează oportunitățile, indică oamenii de ajutor și chiar realizează.

Între persoanele care au răspândit sărbătoarea Inimii lui Isus, după ce a fost instituită, amintim doar: papa Leon al XIII-lea (1810-1903), în 1899, a consacrat întregul neam omenesc Inimii lui Isus; papa Pius

al X-lea (1835-1914) a prescris ca această consacrare să se repete în fiecare an în sărbătoarea Inimii lui Isus; papa Pius al XI-lea (1857-1939), în 1928, a introdus un formular nou de oficiu și Liturghie; sfântul Arnold Janssen 1837-1909), întemeietorul al Societății Cuvântului Divin, care a predicat această evlavie; sfântul Daniel Comboni (1831-1881), întemeietor al misiunilor combonieni, care a cucerit nenumărate suflete cu această evlavie. Și lista celor care promovează și răspândesc evlavia către Inima lui Isus trebuie să continue cu fiecare dintre noi. Oare facem noi parte din numărul acestor fericiți aleși?

Dar Dumnezeu nu a rânduit numai persoanele care să pregătească, să instituie și să răspândească această sărbătoare a ispășirii și a iertării, ci a indicat și jertfa prin care se lasă împăcat, jertfa care este cea a Fiului Său de la cruce, care se repetă în mod nesângeros la fiecare sfântă Liturghie și se primește ori de câte ori primim sfânta Împărtășanie.

Sfânta Liturghie și sfânta Împărtășanie sunt mijloacele dorite de Dumnezeu pentru a cinsti Inima lui Isus, pentru a face ispășire și pentru a dobândi îndurare și iertare. Celor care vor participa la sfânta Liturghie, se vor spovedi și se vor împărtăși timp de 9 vineri întâi la rând, Isus le-a promis 12 haruri importante pentru viața și mântuirea lor. Sunt 12 promisiuni pentru alinarea tuturor durerilor omului, între care și promisiunea că evlavioșii inimii lui Isus nu vor muri fără a se împăca cu dreptatea lui Dumnezeu.

Sfânta Liturghie este perpetuarea nesângeroasă a jertfei de pe cruce, până ce Isus va reveni, și astfel sângele lui Cristos va continua să spele păcatele până la sfârșitul lumii. De aici valoarea ei infinită a sfintei Liturghii. Avea dreptate sfântul Ioan Maria Vianney (1786-1859) când spunea: „Toate faptele bune al întregii omeniri luate împreună nu valorează cât o sfântă Liturghie; pentru că toate faptele pământești sunt lucrări ale oamenilor, în timp ce Liturghia e lucrarea lui Dumnezeu. Martiriul unui om este mic în comparație cu martiriul lui Isus de la sfânta Liturghia; martiriul este jertfa omului pentru Dumnezeu, în timp ce Liturghia e jertfa lui Dumnezeu pentru om”.

Noe, care din porunca lui Dumnezeu construia arca, primește acest ordin: „ușa să o faci într-o parte a corăbiei” (Gen 6,16). Sfântul Augustin de Hipona (354-430), comentând acest text, zice: „Ușa corăbiei făcută într-o parte, prefigura rana din coasta mântuitorului Isus. Și, așa precum oamenii care au intrat pe ușa corăbiei au fost salvați de apele nimicitoare ale potopului, tot astfel oamenii care se vor adăposti în rana coastei lui Isus, în Inima lui Isus, nu vor muri în vârtejurile păcatului, pentru că nu este nici o osândire pentru

Otilia BĂLAȘ

Canonicalul Ioan Micu Moldovan, un erudit al Bisericii Greco-Catolice 13 iunie 1833 - 20 septembrie 1915

„... un aprig țăran cu multă știință de carte în haine de canonic”. Nicolae Iorga

Ion Micu Moldovan, preot, canonic, prelat papal, istoric, filolog, folclorist, pedagog și membru al Academiei Române, este elevul lui Timotei Cipariu, pe care îl continuă și, la rândul său, este continuat de Ioan Bianu și de părintele și istoricul Zenovie Pâclișanu.

Acești erudiți cu rară distincție sufletească s-au remarcat prin capacitatea de a răspunde imperativelor timpului în care au trăit, l-au depășit și, printr-o gândire profundă, au avut imaginea viitorului și a Bisericii Române Unite cu Roma, în numele căreia lucrau, conștienți că „BLAJUL” era și va fi întotdeauna LUMINA strălucitoare chiar și „în istoria chinuită de asupri”.

În timpul lor, reprezintă Școala Ardeleană prin trăsăturile esențiale care o definesc: credința, iubirea și fidelitatea față de Biserica Greco-Catolică și neam, erudiția, puterea de muncă, solidaritatea și jertfa de sine. Sunt creatori de cultură pe linia exponenților Școlii Ardelene, cultură opusă specificului slavo-bizantin, atât de străin nouă, o cultură de esență latină, europeană și modernă.

La 185 de ani de la nașterea Canonicalului Ioan Micu Moldovan, este îndreptățită aducerea-aminte, este îndreptățit omagiul adus, este îndreptățită recunoștința ce i-o purtăm ...

Canonicalul Moldovan este unul dintre cei aleși, creator de valori, creator al unui stil de acțiune și puternic exemplu personal. A fost apostol al Altarului și al Culturii, a înnobilit sufletele celor care i-au fost aproape, înobilează și astăzi sufletele celor care îi cunosc viața.

Ioan Micu Moldovan s-a născut în comuna Varfalău (azi Moldovenești, județul Cluj), localitate apropiată de Turda, într-o familie de țărani, Vasile Moldovan și Domnica Docea. Urmează clasele primare în satul natal și liceul la Blaj, ajutat de Canonicalul Basiliu Rațiu, care i-a asigurat „adăpost în casa sa și întreținere pe perioada studiilor”. Între 1853-1854 urmează

Teologia la Universitățile din Budapesta și Viena, unde a studiat temeinic, a citit mult și a reușit să-și formeze încă de atunci o cultură cu largi dimensiuni, care s-a îmbogățit în cursul vieții prin efortul de autodidact, ceea ce l-a situat nu la înălțimea lui Timotei Cipariu, dar în imediata sa apropiere. Din anul următor revine la Blaj, unde, în 1857, va termina „Seminarul Teologic”

și va fi hirotonit preot celib. De-a lungul vieții, a avut două repere morale, pe profesorul său, Timotei Cipariu, și pe Episcopul întemeietor al Blajului, Inochentie Micu-Klein, în semn de prețuire a acestuia, și-a adăugat numelui său pe acela de Micu.

În același an va fi numit profesor de limba și literatura română, latină, filozofie, geografie și istorie la „Gimnaziul din Blaj” și profesor de teologie la „Seminarul Teologic Greco-Catolic”. Douăzeci și cinci de ani a lucrat la catedră și cinci ani a fost directorul Gimnaziului. În cei treizeci de ani de slujire a școlii profesionale greco-catolice, dimensiunea activității depășea Blajul, fiind și membru al Comisiei școlare arhiepiscopale. În tot ce a fost, vedem PREOTUL, OMUL, OPERA și APOSTOLUL.

L-a însuflețit dorința de a da, prin școala confesională greco-catolică, cultură neamului său, a lucrat ordonat, chibzuit, remarcându-se nu prin vorbe, ci prin acțiune. Este autorul celor mai bune manuale de istorie și geografie: „Geografia Ardealului, pentru școalele populare” (1866) și „Istoria Ardealului, pentru școalele populare” (1866), dar și de alte specialități; pentru școlile elementare și medii: „Lecciónariu latin român pentru începători” (1862) și „Dicționarul latin-român” (1864), și altele. Calitatea de director al „Tipografiei Diecezane” i-a fost de mare ajutor.

Ioan Micu Moldovan pune în lumină apostolatul profesorilor, care „cu «sudori crunte» suplinesc prin studiu individual ceea ce învață la universitate, iar după

(continuare în pag. 6)

(urmare din pag. 5)

ce se pregătesc pentru un studiu, adeseori, din cauza nevoilor, se «mută la altul» și încep din nou”.

Cu scopul dezvoltării învățământului în limba română, Ioan Micu Moldovan a editat prima revistă română de pedagogie din Transilvania, „Foaia Scolastică”, care a apărut între anii 1876-1881 și publica materiale de factură culturală și pedagogică. Maria Răsvan concluzionează: „Foarte mare a fost, în schimb, figura sa morală și intelectuală l-a situat între cei mai de seamă slujitori ai învățământului ...”. Trebuie spus mai mult, preotul și profesorul Ioan Micu Moldovan a fost un suflet bun și generos, și-a iubit elevii și credințerii, a aruncat semințe care au căzut pe pământ bun și au rodit. Unul dintre credințerii săi a fost Ioan Bianu, filolog, bibliograf, membru și președinte al Academiei Române. Fostul „credințer” al lui Micu Moldovan a organizat Biblioteca Academiei Române, a îmbogățit-o cu zeci de mii de volume, unele vechi, foarte valoroase, obținute de la preoții greco-catolici prin Canonul Moldovan. Din corespondența acestor doi oameni de excepție, aflăm câtă recunoștință purta în suflet Bianu față de binefăcătorul blăjean: „... de câte ori necazuri grele mă învăluiesc, mă întorc înduioșat la vremile de mult trecute ale biete și sărăcicioasei mele copilării. Și atunci îmi apar în minte în zilele și serile când împărțea cu noi și măsura și porția de „cost” de la Seminar, și odăița singură pe care o aveai. Și văzând de 34 de ani cum trăiește lumea de aici, mă întreb cum puteai să dai copiilor altora din puținul cât aveai?! [...] Amarul și durerea se potolesc iar, când gândul se întoarce la măsura cea mică la care doi copii pe lângă d-ta se hrănesc din porția adusă de la Seminar!” (Ion Buzași, „Ion Micu Moldovan”, în Mitropolia Română Unită cu Roma, Greco-Catolică, „Academia Română și Blajul”, Editura Buna Vestire, Blaj, 2016, p.49).

Foarte mulți tineri s-au bucurat de ajutorul Canonului Micu Moldovan, unul dintre ei a fost Ion Agârbiceanu.

Din activitatea de istoric, manualul „Istoria Ardealului” (1866) ne reține atenția pentru bogăția documentelor folosite în redactare și iubirea de neam, care străbate paginile de la început până la sfârșit, fără vreo alunecare spre șovinism. Ministerul Învățământului din Imperiul Austro-Ungar a interzis totuși lucrarea, dar ea se răspândise și „a fost pentru generații în șir de elevi și învățători o înaltă școală de educație patriotică”.

Canonului i se încălzește inima când vorbește despre Unirea celei mai mari părți a românilor din Transilvania cu Biserica Romei și arată binefacerile: „Românii amorțiți de apăsările trecutului vitreg prin ea începușeră a se redeștepta și a stăruii pentru viața națională. Uniții au început a ridica școli, a merge la învățătură la Roma. Acolo, văzând Columna lui Traian, s-au învățat a cunoaște începutul românilor de la cel dintâi popor în lume. Atunci s-a deșteptat într-înșii iubirea limbei mămești și s-au apucat de curățirea ei” (Op.cit., p.64).

Deplânge faptul că „nu toți românii au primit unirea”, dar credința, inteligența și bunul-simț resping polemica și, dimpotrivă, susține că la situația reală trebuie înțelepciune, trebuie privit ceva mai atent: „alte popoare sunt despărțite cu religia în 3-4 părți și tot se află frățeste între sine” (Op. cit., p.64).

Nu a fost înțeleș. Preotul ortodox Nicolae Popea, în lucrarea sa „Vechea Mitropolie Ortodoxă a Transilvaniei” (1870), a atacat Unirea de la 1700. Nu știa că îl va avea în față pe Canonul Ioan Micu Moldovan, „omul performanțelor maxime în toate domeniile în care a activat”. În „Spicuire în istoria basericească a Românilor, răspuns la Contra-critica domnului Nicolae Popea”, Canonul blăjean în cuvinte lipsite de ură sau dispreț față de autorul ortodox, surprinde părțile cele mai vulnerabile și greșelile: absența verificării prealabile a veridicității documentelor, superficialitatea ce a condus la greșeli de conținut, absența metodelor arhiviste de analiză și altele prin care Nicolae Popea „a ajuns să facă o istorie, nu să o reconstituie”. Canonul Ioan Micu Moldovan s-a ridicat deasupra confesionalismului, dar a fost toată viața un apărător temut al Bisericii sale, ne spune Părintele Ion Agârbiceanu.

„Acte sinodali ale Bisericii române de Alba Iulia și Făgăraș”, volumul I, 1869, volumul II, 1872; este o deosebit de valoroasă lucrare pentru Biserica noastră, lucrare în care Canonul Ioan Micu Moldovan a publicat acte din trecutul Bisericii românești.

„Era pretutindeni!” sunt cuvintele prin care profesorul blăjean Ioan Rațiu, cel dintâi biograf al Canonului, dar și prieten, îl caracterizează.

Ioan Micu Moldovan este o prezență de excepție în toate activitățile culturale din Ardeal, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, la fel ca Timotei Cipariu - elev și profesor, două mari personalități care dominau Blajul, au protejat și valorificat patrimoniul cultural.

Canonul Moldovan a străbătut cu pasul Transilvania și Banatul în căutarea de vestigii arheologice romane, monumente, inscripții, le-a adunat cu grijă și a deschis Muzeul Liceului „Sfântul Vasile cel Mare”. Valorile au depășit nivelul unui liceu și astfel a fost creat „Muzeul Blajului”. Intenția nu s-a limitat doar la descoperirea urmelor trecutului, a proiectat și ridicarea monumentelor pentru primul nostru Episcop, Atanasie Anghel, și pentru Gheorghe Șincai.

Nici numismatica nu i-a fost străină, a fost și un remarcabil colecționar. Toate bogățiile strânse cu grijă au fost analizate și puse alături de documentele istorice și lingvistice ale înaintașilor, ca alte argumente pentru obținerea drepturilor românilor din Ardeal.

În același timp, a fost și bibliofil, stăpânit de dragostea pentru carte, colecționar al cărților de literatură veche românească. Împreună cu Timotei Cipariu au îmbogățit Blajul cu valori care reprezentau cultura

(continuare în pag. 7)

(urmare din pag. 6)

Preasfânta Inimă...

cei care sunt în Isus Cristos (cf. Rom 8,1). De aceea, așa cum spune psalmistul: „acesta este locul meu de odihnă pentru totdeauna, aici voi locui, pentru că lucrul acesta îl doresc” (Ps 132,14).

Aici, aș mai continua un gând legat tot de Arca lui Noe: „Porumbelul plecat din arcă n-a găsit nici un loc unde să-și pună piciorul și s-a întors la Noe, fiindcă pe fața întregului pământ era încă apă. Noe, și-a întins mâna, l-a luat și l-a adus la el în arcă” (Gen 8,9). Multe suflete amăgite părăsesc pe Dumnezeu și aleargă după lucrurile acestui pământ; dar lucrurile acestui pământ nu le satură, pentru că Dumnezeu astfel a creat inima omului ca nimic și nimeni să n-o poată umple decât El însuși. De aceea, să imităm porumbelul lui Noe și să ne întoarcem la El, care, prin Isus, își va întinde mâna iubitoare și ne va primi iarăși în arca mântuitoare a Inimii Sale.

Dumnezeu, care este iubire, s-a întrupat pentru ca toate sufletele să-și găsească iertarea și odihna în El. Jugul lui este dulce și povoara sa este ușoară, așa cum

ușoare sunt aripile pe care le-a pus pe spatele păsărilor. El nu a venit să ne obosească, ci a venit să ne odihnească în Inima Sa (cf. Mt 11,28-30).

Inima lui Isus este paradisul după care suspină sufletul nostru împovărat de greutatea zile și împovărat de păcatele vieții. De aceea, să ascultăm chemarea lui Isus, care ne spune: „Veniți la mine, toți cei trudiți și împovărați, și eu vă voi da odihnă. Luați jugul meu asupra voastră și învățați de la mine, căci eu sunt blând și smerit cu inima; și veți găsi odihnă pentru sufletele voastre. Căci jugul meu este bun, și povoara mea este ușoară” (Mt 11,28-30). „Cei care se îndepărtează de tine vor fi scriși în țărână (cf. Ier 17,13).

Cei care se apropie au numele scrise în Inima lui Isus, care este cerul (cf. Lc 10,20).

„Strigă către mine, și eu îți voi răspunde și îți voi arăta lucruri mari și nepătrunse pe care tu nu le știi”. (Ier 33,3). „Lucruri pe care ochiul nu le-a văzut, urechea nu le-a auzit, și la inima omului nu s-au suit, așa sunt lucrurile pe care le-a pregătit Dumnezeu pentru cei care îl iubesc” (cf. 1Cor 2,9).

(urmare din pag. 6)

europăeană. Timotei Cipariu avea cea mai mare bibliotecă personală din Transilvania, și imediat, Ioan Micu Moldovan. Mare nu numai prin număr, dar mai ales prin exemplare rare, colecție de folclor ardelenesc și manuscrise inestimabile.

O activitate neobosită a desfășurat în cadrul AS-TREI, fiind și președintele Asociației între 1894-1901.

Din schițarea acestei scurte prezentări a activității lui Ioan Micu Moldovan reiese iubirea de neam a marelui cărturar. La 3/15 mai 1848, elev al Liceul „Sfântul Vasile” - avea 15ani -, a ascultat „Discursul din Catedrală” al lui George Barițiu și în ziua următoare a făcut parte din grupul de elevi care a condus lumea de la Catedrală pe Câmpia Libertății. A fost principalul autor al „Pronunciamentului” de la Blaj (1868), prin care se cerea recunoașterea națiunii române din Ardeal și drepturi egale cu celelalte națiuni, autonomia Transilvaniei și se respingea unirea cu Ungaria. Iubirea de neam și visul Unirii celei Mari i-a însoțit fiecare bătaie a inimii, fiecare gând, fiecare pas.

S-a bucurat de o deosebită prețuire din partea Bisericii, a fost prepozit al Capitlului Catedralei mitropolitane din Blaj, președintele Consistoriului mitropolitan și vicar general, responsabilități îndeplinite până la sfârșitul vieții. Foarte bun gospodar, din salariul primit a reușit să înființeze Fundația „Ioan Micu Moldovan”, prin care tinerii inteligenți, modești și harnicii primeau burse pentru studii în străinătate. Părintele Ion Agârbiceanu accentuează: „... a muncit, a adunat și a dat cu amândouă mâinile unde surprindea talentul și vrednicia

reținute de dificultăți materiale”.

Cunoscând viața și sfârșitul acestui mare cărturar, Nicolae Iorga ne amintește că „într-o cămăruță, în care erau numai cărți și scânduri goale s-a stins la bătrânețe Canonul Moldovănuț și prietenul lui Cipariu, falnicul cărturar care știa de o mie de ori mai mult decât scria”.

Viața unui om, o împletire de bucurii și amărăciuni ... În ultimii ani pe fața Canonului se citea o tănuțită tristețe, ne mărturisește Părintele Agârbiceanu. Nu mai lua parte la ședințele Academiei ... Întrebat de motiv, a răspuns cu amărăciune: „Nu-i loc pentru noi acolo! Spusese octogenarul Canonic. Prin noi înțelegea pe uniți, pe greco-catolici”. Și cu gândul la jignirea suferită de bătrânul Canonic, Părintele Agârbiceanu spune: „Și te gândești cu tristețe cum pot să fie astfel de iresponsabili între nemuritori!!!”.

Și pot fi oriunde!!! ... Amărăciunea trăită atunci de Canonul Ioan Micu Moldovan nu ne este străină, în 1948, cu suprimarea Bisericii Greco-Catolice, s-au distrus valorile Blajului, nu știm cât din bibliotecile celor doi mari cărturari s-a dus la Cluj, bibliotecile Blajului au fost arse și ce nu a cuprins flăcările s-a aruncat în apele Târnavelor ...

„În izvorul trecutului mai luminos, a aflat putere recreatoare” Canonul Ioan Micu Moldovan. Doar așa a putut întâmpina toate greutatea prezentului și a putut gândi viitorul „cu zâmbetul împăcat al omului ce cunoaște pe deplin cărarea dreaptă, pe care are să meargă, și de la care nu s-a abătut niciodată”. Ne plecăm genunchii și gândul în rugăciune: „Ține, Doamne, în lumina și în bucuria Ta sufletul Canonului Ioan Micu Moldovan care ne îmbogățește viața cu daruri primite din mâinile Tale!”.

Prima Sfântă Împărtășanie în Biserica „Sfântul Anton de Padova” din Halmășd

„Lăsați copiii să vină la mine, nu-i opriți, căci împărăția lui Dumnezeu este a acelor care sunt ca ei. Adevăr vă spun, cine nu primește împărăția lui Dumnezeu ca un copil nu va intra în ea”.

Lunea „Coborârii Sfântului Spirit” a fost prilejuită de un eveniment important în comunitatea din Halmășd, acela al Primei Sfinte Împărtășanii. A fost un eveniment unic, încărcat cu multă pace și bucurie în sufletele celor doi copilași care au spus „Da” lui Dumnezeu, și care l-au primit pe Isus Cristos în viața și sufletele lor.

Sfânta Liturghie a fost celebrată de părintele protopop al Șimleului, Nicolae Bodea, împreună cu părintele paroh Ciprian Burdaș; alături de cei doi copii fiind întreaga comunitate a bisericii, familia și prietenii. Părintele protopop i-a încurajat și felicitat pe copii, invitându-i la o viață de credință activă, în contextul în care lumea contemporană are nevoie de tineri dedicați în care primează valorile, principiile și credința în Dumnezeu. Copiii vizibil emoționați l-au primit pe Isus în inima lor, convingși fiind de importanța și solemnitatea momentului.

Evenimentul s-a finalizat într-o atmosferă prietenoasă în curtea bisericii. Mulțumim Bunului Dumnezeu pentru darurile și binecuvântările sale și pentru buna desfășurare a evenimentului.

Andreea BUBOIU

Prima Sfântă Împărtășanie la Sântandrei

Duminică, 10 iunie 2018, la Parohia Greco-Catolică din Sântandrei, jud. Bihor, a avut loc Prima Sfântă Împărtășanie pentru zece copii, cinci fete și cinci băieți. Momentul a fost unic și emoționant pentru cei zece copilași, dar și pentru părinții și bunicii lor.

Sfânta Liturghie a fost celebrată de părintele paroh Romulus Avram care a așteptat cu mult drag acest moment și care i-a pregătit pe

copii pentru întâmpinarea acestui eveniment. Liturghia a fost animată de câțiva tineri din Oradea. Mulțumim Domnului pentru aceasta frumoasă sărbătoare din Parohia noastră.

Florica OMILESCU

Prima Sfântă Împărtășanie și Spovadă Solemnă în Catedrala „Sfântul Nicolae”

*„Cu mare bucurie la altarul Său venim,
Pe Domnul pâinea vieții, în inimi îl primim”*

Așa au cântat 90 de suflete care au fost gata să-l primească pe Isus Cristos în Sfânta Taină a Împărtășaniei pentru prima dată. Având parte de un program de pregătire în prealabil, copiii din clasele primare *Step by Step* A, B și C ale Liceului nostru, alături de copiii ce aparțin de Catedrala „Sfântul Nicolae”, au avut azi Prima Sfântă Împărtășanie Solemnă, eveniment marcant în viața spirituală a acestor copii.

Această sărbătoare a fost și una a familiei, prin prisma faptului că alături de acești copilași, au fost prezenți părinți, frați, prieteni sau apropiați, care au dorit să fie părtași la acest moment important din viața lor.

Așa cum amintea și Preasfinția Sa Virgil Bercea în predică, este important să știm că Isus este acel prieten care ne așteaptă mereu lângă El pregătit fiind să ne ierte pentru greșelile comise.

Atenți, emoționați dar pregătiți, copiii au reușit să cânte întreaga Sfântă Liturghie, bucurând astfel, cu glasurile lor o biserică întreagă.

Mulțumim Bunului Dumnezeu care ne-a învrednicit să ajungem această frumoasă zi. Alese mulțumiri de adresează Conducerii Liceului și Doamnelor Învă-

țătoare pentru tot efortul depus ca organizarea acestui eveniment să fie așa cum ne-am propus. Nu în ultimul rând le mulțumim dragilor noștri părinți cateheți, care și-au oferit timpul lor spre a se întâlni cu acești copii și a-i învăța toate cele necesare spre buna înțelegere a semnificației prezentei sărbători.

Ostahie TRAIAN

Prima Împărtășanie Solemnă la Beiuș

Un grup de nouă copii, opt din Parohia de Beiuș și unul din Parohia Prisaca au avut bucuria primirii solemne al lui Isus în sufletele și trupurile lor, sub chipul Sfintei Euharistii, în Biserica „Sfinții Trei Ierarhi” din Beiuș, duminică, 03.06.2018,. Aceștia au parcurs o perioadă de pregătire catehetică sub îndrumarea profesoarei de religie, Zima Carmen, apoi sâmbăta, ajunul Duminicii Tuturor Sfinților, au fost spovediți pentru prima dată.

Bucuria și emoțiile au fost evidente pe fețele copiilor încă din dimineața zilei de duminică, când s-au adunat în oratoriul parohial pentru a porni în procesiune spre biserică, cu preoții concelebranți, parohul locului, părintele Zima Zorel, viceparohul părintele Slobodnic Iosif, parohul de Prisaca, părintele Erdeli Ioan și parohul de Ghenci părintele Lucian Cociorva. Copiii au ajuns cu pași sfoși în fața altarului pentru a se închina, apoi s-au așezat pentru a participa activ la Sfânta Liturghie: recitarea rugăciunilor și cântecelor. Momentul culminant l-a constituit primirea Preasfântului Trup și Sânge al lui Isus, a primei Împărtășanii în mod solemn.

Alături de ei au fost, la fel de bucuroși, părinții și rudeniile lor, care i-au îmbrățișat constant prin privirile mereu atente și calde. Prietenii de la oratoriul „Colț de Rai” au fost, de asemenea, alături de ei, la sfârșitul

Sfintei Liturghii cântând împreună: „Sunt copil, Isuse”.

În mod simbolic, prin baloane aurite, copiii și-au înălțat sufletele curate spre Isus, plini de recunoștință, bucurie și speranță. La sfârșit, ei au primit o carte de rugăciune („Lăsați copiii să vină la Mine” - dar de la Preasfinția Sa, episcop Virgil Bercea), un catehism („ABC - darul credinței”) și o diplomă care să le fie hrană sufletului și minții spre o bună creștere în vârstă, înțelepciune și har.

Prima Spovadă și Împărtășanie Solemnă la Ghenci

În Dumineca a 7-a după Paști, a Sfinților Părinți de la Niceea, în cadrul Sfintei Liturghii celebrate de pr. Paroh Lucian Constantin Cociorva, 20 mai 2018, un număr de șase copii din Parohia “Adormirea Maicii Domnului” din Ghenci l-au primit pentru prima oară pe Isus Cristos în sufletele lor.

Sfânta Liturghie solemnă de la ora 11.00 a început cu procesiunea pornită de la casa parohială până în fața bisericii, pr. Lucian fiind cel care i-a condus pe copii la Sfântul Altar. Sărbătoarea a fost întregită prin prezența la Sfânta Liturghie a corului Parohiei “Sfântul Apostol Andrei” din Carei avându-l ca dirijor pe domnul Constantin Cociorva

Bucuria celor șase copii a fost întregită de faptul că părinții lor au fost cei care i-au dus de mână la momentul Primei Împărtășanii și, la rândul lor, și ei au primit acest Sacrament deoarece, cu o zi înainte, atât copiii cât și părinții lor au primit Sacramentul Spovezii. Primirea acestor două Sacramente a fost precedată de un timp de pregătire spirituală și catehetică, prin cursuri desfășurate în cadrul parohiei sub îndrumarea părintelui paroh. În cadrul întâlnirilor pregătitoare, copiii au încercat să îl înțeleagă mai bine pe Isus prezent în Sfânta Împărtășanie. În predica sa, Pr. Lucian le-a amintit copiilor și familiilor lor că această sărbătoare este un nou început și o aprofundare a prieteniei lor cu Isus, pe care trebuie să îl primească și să îl viziteze cât mai des în călătoria lor spirituală către împărăția Tată-

lui ceresc, și asemenea Sfinților Părinți de la Niceea, și ei la rândul lor, sunt chemați să răspândească prin viața lor spirituală, și prin faptele lor, credința în Dumnezeu.

După împărtășirea cu Trupul și Sângele lui Cristos, copiii au prezentat un scurt program cu poezii și cântece, sub forma unei rugăciuni care a avut menirea să încoroneze frumusețea momentului. La sfârșitul Liturghiei, părintele a mulțumit Bunului Dumnezeu pentru că a învrednicit comunitatea cu această sărbătoare, felicitând copiii, dar și părinții acestora care le-au îndrumat pașii spre biserică. Copii au primit în dar diplome, icoňte și cărți de rugăciune care să le aducă aminte peste ani de acest moment fericit de la Prima Sfântă Împărtășanie. După Sfânta Liturghie copii și invitații s-au întretinut într-o atmosferă de sărbătoare în curtea bisericii.

Monument în memoria Refugiaților români din 1940

În curtea Bisericii Greco-Catolice „Sfântul Andrei” din Carei a fost dezvelit Monumentul Refugiaților români din august 1940, în timpul regimului horthist din Ardealul de Nord, duminică, 17 iunie 2018. Dezvelirea monumentului a fost precedată de slujba religioasă la care a participat și Preasfinția Sa Virgil Bercea Episcop Greco-Catolic de Oradea.

Realizarea monumentului a fost posibilă cu sprijinul financiar al Consiliului Județean Satu Mare, familiei Maria și Mihai Bertian și Asociației Județene Satu-Mare a Românilor Refugiați, Expulzați și Deportați în urma Dictatului de la Viena din 30 August 1940.

Manifestarea a avut loc în organizarea Asociației Județene Satu-Mare a Românilor Refugiați, Expulzați și Deportați în urma Dictatului de la Viena din 30 August 1940, împreună cu Filiala municipală Carei, cu sprijinul Comunității Evreilor Sătmăreni, a Asociației Holocaustului din Ardealul de N-V 1940-1945 și a Societății Cultural-Patriotice ”Avram Iancu”.

După slujbă, toți participanții au participat la dezvelirea Monumentului ridicat în memoria refugiaților care au părăsit pământul strămoșesc, fiind alungați de autoritățile ungare. A urmat Imnul de Stat al României, cântat de corul din Sanislău. După intonarea Imnului, a urmat dezvelirea monumentului, la care au fost prezenți prefectul județului Satu Mare, Darius Filip, parlamentarii Gabriel Leș, Ovidiu Silaghi, consilierul județean Adrian Ștef, primarul orașului Negrești-Oaș, Aurelia Fedorca și alții.

Preasfinția Sa Virgil Bercea a oficiat o slujbă religioasă și a sfințit monumentul. În continuare a rostit

un cuvânt de salut la adresa autorilor monumentului, spunând că „trebuie să ne asumăm trecutul. Să nu ne punem întrebarea: cine a fost mai important la Alba Iulia în 1918, Iuliu Maniu sau Vasile Goldiș?”.

Luând cuvântul dr. Ioan Corneanu a mulțumit tuturor celor care au contribuit la ridicarea monumentului, la asociațiile care sunt prezente din toată țara, Asociația Județeană a Evreilor, Asociația Unirea, Asociația Horea și altele. A fost invitat să spună și câteva cuvinte artistul plastic băimărean, sculptorul György Csaba.

A luat cuvântul și sponsorul principal al monumentului, Mihai Bertian, care a donat peste 46 milioane de lei, Florin Găzdac care a arătat că ideea realizării acestui monument a debutat în 2007. De atunci și până astăzi un număr mare de refugiați au pus umărul la realizarea monumentului.

A urmat depunerea de coroane și jerbe de flori la monument, după care președintele Asociației Evreilor din Satu Mare, Nicolae Decsei a luat cuvântul, arătând că este nevoie de unitate și înțelegere între popoare. Numai așa putem înainta pe drumul cel bun. Regizorul tehnic de la Teatrul de Nord Satu Mare, Dorel Iurcencu a recitat poezia ”Nu putem trăi fără Ardeal”.

Au mai luat cuvântul directorul Direcției Județene de Cultură, Danciu Zamfir, Daniela Ciută, col. (r) Constantin Moșincat care a expus o adevărată lecție de istorie pe tema refugiaților români din 1940 și clipele de groază trăite de aceștia.

Grupul coral *Vox Samus Art* a fost prezent și a cântat cu multă măiestrie mai multe cântece patriotice.

Ioan DĂRĂBĂNEANU

PASTILA CREDINȚEI (XX)

ȘCOALA EPISCOPULUI SAMUIL VULCAN - 190 DE ANI, ÎN ANUL CENTENARULUI ROMÂNIEI (1)

Dimensiunile vulcanianismului Beiușan

După cum ne spune dicționarul, "dimensiunea" este o mărime (lungime, lățime, înălțime), exprimată în anumite unități de măsură specifice. La prima vedere, cuvântul acesta nu-și are locul în titlul articolului. Oare trebuie să căutăm a patra dimensiune?

O inexplicabilă (sau explicabilă?) încăpățănare, ne oprește să eliminăm termenul acesta din titlu și, în același timp, ne obligă să găsim, încă o dimensiune. Riscând zâmbete ironice ori sarcastice (și aprecieri de același fel), introducem, cu destulă îndrăzneală cuvântul "dobândințe", pe post de a patra dimensiune a vulcanianismului beiușan, care ne trimite spre: **cunoștințe, idei, moravuri** dobândite.

Să ne grăbim - pentru a nu plictisi - către explicații și argumentări de tot felul, încercând să le păstrăm între limitele bunei cuviințe, chiar dacă nu este afișată, la o facilă vedere.

O primă semnificație: școala ctitorită de Episcopul Greco-catolic Samuil Vulcan în anul 1828, a doua școală superioară cu predare în limba română, după Blaj, împlinește în anul Centenarului României, 2018, impresionanta vârstă de 190 de ani.

Cu 90 de ani mai bătrână decât România! O mamă a românismului, pe aceste meleaguri, născător al României Mari de la 1 decembrie 1918. O mamă în vârstă, precum Sara a lui Avraam, aleasă de Dumnezeu spre a da naștere lui Isaac, din care va proveni neamul ales.

Ne întorcem la cuvântul, dimensiune din titlu, pentru a ne adânci în speculații meditative. Motivația acestei opțiuni este departe de a mă erija în "bufnița care obosită de patimile zilei, se retrage în speculație", precum spune Hedegger despre filosofi, distanța dintre mine și aceștia fiind incomensurabilă. Speculațiile meditative sunt, poate, rezultatul unor obișnuințe învățate, tot în școala lui Samuil Vulcan.

Începem cu dimensiunea (fizică) cea mai mare, a unui corp sau suprafețe, plan dreptunghiular, adică "lungimea". Recurgem la această întâietate deoarece, ne spune dicționarul, termenul este potrivit și pentru "intervalul mare de timp" alias "durată".

Precum spuneam, "lungimea" existenței școlii ctitorite de luminatul episcop Samuil Vulcan, se întinde, până acum (2018) pe o durată de 190 de ani, un interval de timp atât de mare, încât a permis succesiunea unor mulțimi de evenimente, de cele mai multe ori dirijate înțelept, ale miilor de levi absolvenți ai acestei școli. Cu alte cuvinte o sumă de evenimente, întâmplare acestora, determinând ceea ce Larousse afirma în "Dicționarul de filosofie", **destinul omului**. Unul dintre scopurile urmate de această școală, a fost îndrumarea tinerilor spre a face față evenimentelor ce se întâmplă, de a exploata

aceste evenimente în sensul voinței personale, a realiza acel "amor fati", reconcilierea cu destinul.

Dacă ne gândim bine, iată una dintre "dobândințele" școlii vulcaniene, cea mai importantă din viața unui om. Dobândința, căreia, prin asumare personală, i-am conferit calitatea de a fi "a patra dimensiune".

Nu părăsim această dimensiune fizică "lungimea", deoarece după "durată" (190 de ani), urmează virgula și nu punctul terminus, virgula care ne trimite spre speranța dascălilor și elevilor vulcaniști de astăzi și de mâine.

Cealaltă dimensiune fizică **lățimea**, ne pune în încurcătură, în așa măsură, încât suntem pe punctul de a renunța la "încăpățănarea" speculațiilor meditative. O "căpoșenie", aproape nejustificată, intervine "șerpește", pe nesimțite - așa că vom continua.

Lățimea, dimensiunea aceasta de mijloc - în cazul paralelipedului - este, spune dicționarul, "însușirea de a fi lat". Cuvântul "lat" ne trimite spre alt cuvânt: "lăbărțat".

Ani mulți, poate chiar un secol, în această școală, numărul de clase care a absolvau era **una sau două**, cu un număr restrâns de absolvenți. O întindere (1-2 clase) care nu se opunea aproape deloc, lungimii, privită ca durată, ba dimpotrivă o întărea, sintagma împământenită fiind: "puțini, dar buni".

A urmat apoi fenomenul de "lățire" pe nivele de învățământ (3 - 4 - 8 - 9 clase pe nivel). Această stare de lucruri a generat "lăbărțarea" în sistemul instructiv - educativ, exprimabilă în sintagma "mulți și proști".

Durata acestui institut de învățământ a continuat să străbată vremurile, pentru a exista încă o dimensiune, ce nu a părăsit întru-totul această școală. Este vorba de "înălțime", o altă dimensiune fizică care în speculațiile noastre înseamnă, starea de superioritate intelectuală și morală, învățată în această școală de o mulțime de elevi, care au reușit, în fiecare promoție, să se distanțeze de la nivelul orizontal, al suficienței, deasupra acesteia, până spre zona la culme sau vârf.

"Dobândințele", cea de-a patra dimensiune din Vulcania Beiușului, convenită de noi, a asigurat atât lungimea (durata) cât și înălțimea (superioritatea) acestei școli ctitorite de Episcopul Greco-catolic Samuil Vulcan.

În funcție de aceste "dobândințe" suntem certificați să folosim o altă taxonomie a dimensiunilor acestei școli, care în anul centenarului României împlinește 190 de ani de existență.

Vom vorbi, în articolele ce vor urma de următoarele dimensiuni: **dimensiunea creștină (religioasă); dimensiunea naționalistă; dimensiunea didactică; dimensiunea civică.**

Otilia BĂLAȘ

21 de ani de la trecerea la Domnul a P.S.S. Vasile Hossu

Ori de câte ori gândul nostru îl regăsește pe Preasfinția Sa Vasile Hossu, încercăm aceeași uimire: în cei șapte ani de episcopat, în condiții potrivnice Bisericii noastre Greco-Catolice - Revoluția din 1989 i-a dat libertate, nu și bunurile confiscate - Preasfinția Sa a fost un mare Episcop, deși, prin temperament, contrazicea ideea obișnuită de „luptător”, fiind de o blândețe și bunătate rar întâlnite. Trebuia să fii în apropierea Preasfinției Sale ca să-ți dai seama câtă bunătate emana prezența sa.

Ne vine, poate, greu să înțelegem că această „aparentă slăbiciune” a fost singura cale a realizării lucrurilor bune și mari ale Preasfinției Sale, dar așa a fost, Preasfinția Sa nici nu știa altă cale decât urmarea lui Cristos ...

Privindu-i anii de păstorire, îl putem numi un REÎNTEMEIETOR.

Imediat ce a fost numit Episcop, a creat pliante despre Biserica noastră, pe care le-a răspândit în Italia. Încerc să reconstitui mesajul, reușesc doar aproximativ: „SUNTEM ACUM IEȘIȚI DIN CATACOMBE, SUNTEM SĂRACI ȘI SINGURI” ...

Sărăcia amintită de Preasfinția Sa atrăgea atenția la nevoia de dreptate - Sfintele noastre Liturghii se celebrău sub cerul lui Dumnezeu, în arșiță sau ger, nefiindu-ne înapoiate bunurile confiscate în 1948 și împărțite între stat și Biserica Ortodoxă, inclusiv bisericile. Poate se referea și la sufletul uman „despuiat și infirm”, incapabil, după anii de ateism, să fie cu adevărat creștin.

Credem că mesajul a avut ecoul așteptat de Preasfinția Sa, ceea ce știm noi este că surorile italiene din Ordinul „Misionarele Patimii lui Isus” au venit la Oradea în urma acestui pliant.

Puținele cuvinte ale pliantului cuprindeau realitate trăită atunci de noi ...

De la această realitate: „SUNTEM ACUM IEȘIȚI DIN CATACOMBE, SUNTEM SĂRACI ȘI SINGURI”, și-a început episcopatul Preasfinția Sa. Simțim că această nemeritată și nedreaptă „singurătate” în care a fost pusă Biserica noastră a fost una din cele mai dureroase părți ale tragediei declanșată în 1948 ...

Au răspuns chemării laici francezi, care au venit din țara lor, au venit de departe, ca să nu mai fim „singuri...”. Timp de aproape zece ani au predat limba franceză, gratuit, la „Seminarul” reînființat și la „Liceul Greco-Catolic” care a fost deschis.

În predicile de atunci Preasfinția Sa compara timpul nostru cu o furtună distrugătoare care împrăștie

oile Păstorului, pustiește viața, dar odată trecută furtuna, toate revin la firescul lor. Nu-l speria „pustiul” din jur, se dăruia cu totul rezidirii credinței și a Bisericii și în șapte ani, a reorganizat Episcopia și Eparhia, a reînființat parohii, a ridicat Mănăstirea Franciscană „Adormirea Maicii Domnului”, a readus Ordinul Franciscanilor Minori Conventuali și Congregația Oblatorilor Asumpționiste, a adus și alte Ordine și Congregații, cum sunt „Congregația Fiilor Divinei Providențe - Don Orione, Congregația Maicii Domnului, Congregația „Frații Scolilor Creștine” și altele, a reînființat Reuniunea Mariană și a făcut pași mari pentru renașterea vieții spirituale. Cu binecuvântarea Preasfinției Sale au apărut revistele „Vestitorul”, oficiosul Episcopiei, și „Calea desăvârșirii”, pentru elevi și tineri.

Tot în acel timp a redobândit complexul de clădiri ale „Academiei Teologice” și a putut reînființa Seminarul, a obținut și clădirea fostei „Școli Normale Greco-Catolice” pentru noul liceu pe care l-a deschis.

Priviți Episcopii din Biserica Catolică, se observă o particularitate, indiferent de timpul lor istoric, „alcătuiesc un singur gând, o singură voință. Ceea ce unul începe, ceilalți împlinesc, continuă”, particularitate afirmată și de Școala Ardeleană.

În șirul neîntrerupt al Episcopilor noștri greco-catolici, un timp este al Preasfinției Sale Vasile Hossu. Preasfinția Sa știa că nu va reuși să realizeze întregul plan de rezidire a tot ce a fost distrus - îi erau în gând anii și fragilitatea inimii -, dar ne liniștea amintindu-ne că va avea un continuator care va duce la împlinire ceea ce trebuia împlinit.

S-a născut la 17 mai 1919, la Carei, într-o familie cu multă credință. A urmat Liceul „Emanuil Gojdu” și „Academia Teologică” din Oradea. La 4 februarie 1945 a fost hirotonit preot, prin punerea mâinilor P.S.S. Ioan Suciu. Momentul sfânt a avut loc în Catedrala „Sfântul Nicolae” din Oradea.

Episcopia l-a numit, pentru început, preot-profesor de religie la Șimleu Silvaniei, apoi la Oradea. Suprimarea Bisericii Greco-Catolice i-a schimbat însă viața: a fost dat afară din învățământ și a devenit ceea ce a trebuit să fie în acel timp: preot greco-catolic în clandestinitate.

În 1952 a fost arestat și condamnat la 10 ani de închisoare pentru apostolatul desfășurat în Biserica in-

(continuare în pag. 14)

(urmare din pag. 13)

terzisă, dar, după doi ani, a fost eliberat. A urmat Facultatea de Litere, în 1956 și-a luat licența și a reintrat în învățământ ca profesor de limba română, dar numai în mediul rural - până la pensionare, la Școala Generală din Traniș, pe Valea Drăganului.

Elevii și părinții l-au îndrăgit, unora le-a fost părinte spiritual. Odată pensionat, a revenit la Oradea, unde Canonical Coriolan Tămâian, Ordinarius diecezan, după sfârșitul Episcopului Iuliu Hirțea, în 1978, îi cere Părintelui să preia conducerea clandestină a Diecezei Unite de Oradea.

Nu-l cunoșteam, dar, ori de câte ori îl întâlneam pe stradă alături de Canonical Tămâian, ne atrăgea atenția deosebită sa distincție.

L-am cunoscut ceva mai târziu, în 1988, când nepoțelele noastre gemene au început pregătirea pentru Prima Împărtășanie. Cateheza se făcea la Biserica „Sfânta Maria”, biserica capucinilor dată nouă, greco-catolicilor, de Episcopia Romano-Catolică. Sfintele Liturghii se făceau în limba romană, în ritul latin, iar preotul care pregătea grupul de copii era chiar viitorul nostru Episcop Vasile Hossu.

La 3 martie 1990, Papa Ioan Paul al II-lea îl numește Episcop, iar la 27 mai 1990 a avut loc consacrarea solemnă împreună cu PSS. Lucian Mureșan, celebrată de Înalt Preasfinția Sa Alexandru Todea, de Episcopul Guido del Mestri, reprezentantul Sfântului Scaun, și de PSS. Ioan Ploscaru. Solemnitatea a fost sub cupola cerului, într-un parc din Baia Mare, Biserica Ortodoxă refuzând să înapoieze Catedrala greco-catolică.

Dorul de Sfânta noastră Liturghie, de preoții noștri și în veșminte sărbătorești era foarte puternic, nu l-a putut potoli cele câteva luni de libertate a Bisericii, de aceea nu am simțit oboseala. Orele multe de la plecarea din Oradea și-au last urmele doar pe buchetele de flori din mâinile nepoțelilor. Dar Preasfinția Sa le-a primit cu bucurie, plin de grijă părintească pentru fetițe, pentru oboseala lor.

Timpul care a urmat ne-a adus familia în apropierea Preasfinției Sale: rugăciunea în capela deschisă în clădirea Liceului Pedagogic „Iosif Vulcan”, clădire ridicată de Episcopia Greco-Catolică de Oradea, reînființarea Reuniunii Mariane și deschiderea „Liceului Greco-Catolic”, unde am fost profesoară de limba română.

Preasfinției Sale îi plăcea să fie cu persoane de aceeași credință, încrederea îl făcea să-și deschidă sufletul și să povestească întâmplări din viață. Așa am aflat cât de mult îi datora mamei sale, ființa care i-a sădit în suflet credința. Era profund legat sufletește de PSS. Ioan Suci, model de preot, model de sfințenie. A dorit să realizeze un film despre Episcopul Martir și mi-a încredințat mie această datorie, a insistat, m-a făcut să-i promit ... Nu mi-am ținut cuvântul, la puțin timp după promisiunea făcută, Preasfinția Sa s-a sfârșit. Stiam că punea preț deosebit pe mijloacele moderne de

apostolat și aș fi dorit să-i împlinesc dorința ...

Tot de la Preasfinția Sa am aflat despre momentele de pimejdie prin care a trecut, cum a fost alunecarea de pământ peste casa sa de la Traniș și miracolul salvării, despre suferințele din închisoare.

Era însuflețit de a repune Biserica Greco-Catolică în drepturile ei și de a face bine. Și toate acestea prin acțiuni chibzuite, bine gândite, cu spirit de continuitate.

Multe le-ar fi dorit altfel, dar lua în considerare timpul și căuta cea mai potrivită modalitate. La reînființarea Reuniunii Mariane, căutându-i un nume, a stat un timp pe gânduri, cu stiloul în mână, ar fi dorit să o numească „Imaculata Concepere”, potrivit tradiției din Eparhie, dar s-a hotărât pentru „Neprihănită Zămislire”, fiindu-i teamă că prima denumire nu va fi înțeleasă astăzi.

Episcopului Vasile Hossu i-a fost dat să se formeze în preajma Sfinților noștri Martiri Valeriu Traian Frețiu și Ioan Suci, i-a iubit, i-a prețuit, i-a ales „Patroni spirituali ai Reuniunii noastre Mariane”, sufletește însă era foarte legat de Episcopul Ioan Suci.

Preasfinția Sa ne povestea că Episcopul Ioan Suci refuza să accepte în almanahurile pe care le edita imagini care nu erau perfecte, le înapoia Tipografiei de trei sau chiar de patru ori și nu-și dădea semnătura decât atunci când calitatea nu putea fi pusă în discuție. La reînființarea „Reuniunii Mariane”, Episcopul Hossu ne-a cerut să lucrăm evidențele cu șabloane, scrisul nostru nefiind estetic și trebuia să fim atenți cu ce lăsăm în urma noastră.

Modestia celor ce l-au format s-a așezat peste modestia firească a Episcopului nostru, de aceea mult din ceea ce a fost a rămas necunoscut. Preasfinția Sa stăpânea o largă cultură, trebuia însă observată, nu făcea caz de ceea ce știa, dar, când l-am văzut corectând texte ce urmau să apară în „Vestitorul”, am rămas surprinsă de câtă stilistică știa. Dotat cu inteligență, intervenea cu replici spontane, cu umor care crea buna dispoziție și seninătate.

Sensibilitatea sufletească i-a fost adesea rănită de timpuri și de oameni ... Când inima a obosit, Dumnezeu a avut grijă să-i aducă continuatorul așteptat, pe PSS. Virgil Bercea, care i-a fost sprijin și, cu forța tinereții și spiritualitatea Înalt Preasfinției Sale Alexandru Todea, a făcut ca drumul împlinirii în Eparhia noastră să nu cunoască întrepreri, să nu aibă popasuri.

La 21 de ani de când Preasfinția Sa Vasile Hossu a plecat în „călătoria cea lungă”, amintirea îl readuce între noi, cu întregul lui suflet, cu credința și bunătatea sa ... Cu timpul de atunci, când abia „eram ieșiți din catacombe, eram săraci și singuri” ... Și Dumnezeu l-a ales să-i fie Episcop ...

Ne plecăm genunchii ca să-i aducem Preasfinției Sale Vasile Hossu omagiul nostru picurat cu lacrimi și învăluit în rugăciune: „Cu sfinții odihnește, Cristoase, sufletul servului tău ... !”

Alin CREȚU

De ce oamenii vin și pleacă din viața noastră?

Oamenii vin și pleacă din viața noastră în momentul potrivit. Pe unii îi lăsăm să meargă fără păreri de rău. Pe alții nu dorim să-i lăsăm așa ușor, facem încercări, uneori la limita disperării, să mai zăbovească. Deși nu ne dăm seama că stricăm o întâlnire magică, că ne sporim nefericirea în încercarea de a o face să dureze mai mult.

Greșeala noastră e că așteptăm de la ceilalți ceea ce ei nu ne pot oferi și că luăm lucrurile prea în serios. Nu ne cunosc foarte bine sau poate deloc, rămânând o enigmă de păstrat în amintiri. Sunt atâtea lucruri în viața noastră care ne plac doar pentru că nu le cunoaștem suficient de bine, doar pentru că sunt la distanță de noi. Ele ne fac prezentul suportabil, ne mențin imaginația vie, ne fac să credem în miracole, ne permit să evadăm imaginar într-o lume mai bună.

Avem trecutul propriu, probabil frumos, în care ne retragem de fiecare dată când prezentul nu este așa cum ni-l dorim. Este un fel de a trăi, în definitiv, neimputabil.

Sunt oameni pe care îi idealizăm fiindcă de ei ne leagă un vis frumos, anumite aspirații, speranțe, idealuri înălțătoare. Ei nu au fost și nici nu vor fi parte din rutina noastră sordidă, alături de ei nu am trăit deziluzii, decepții, neînțelegeri. Vor rămâne repere în viața noastră, și doar gândul că am împărțit cu ei câteva momente, fără angajamente, ne va reda acea stare specială reconfortantă. Deși s-ar putea ca noi să nu însemnăm mare lucru pentru ei, să fim doar unii din mulțime. Iar micile atenții îndreptate asupra noastră ar putea fi doar o emanație a nevoii de a-și întări sau reconfirma propria valoare.

Ar fi bine să nu ne pierdem simțul realității, deoarece, riscăm să ne ratăm prezentul. Oamenii vin și pleacă din viața noastră în momentul potrivit. Sunt unii pe care îi lăsăm să plece fără păreri de rău. Pe alții nu dorim să-i lăsăm așa ușor, facem încercări, uneori la limita disperării, să mai zăbovească. Deși nu ne dăm seama că stricăm o întâlnire magică, că ne sporim nefericirea în încercarea de a o face să dureze mai mult. Risipim vraja de care are atâtă nevoie existența noastră monotonă.

A învăța să lași, să nu te atașezi de nimeni și nimic, probabil e una din cele mai importante lecții de învățat în viață. Însușind-o putem deveni cu adevărat liberi. Nu mă refer la apatie, indiferență, blazare, ci la o înțelegere profundă a vieții, a rosturilor existenței. Să putem trăi prezentul fără a-l compara cu trecutul, fără a-l transpune în planuri de viitor. Să trăim prezentul ca fiind unicul timp rezervat nouă, asupra căruia deținem un anumit control, dar nu absolut. Să acceptăm netulburat întâmplările triste, ca fiind o stare de fapt, o lecție de însușit, o etapă de trecut. În schimb să valorificăm, să multiplicăm, să sporim frumosul, indiferent de forma în care ar apărea în calea noastră. Este o modalitatea de a găsi acea pace interioară într-un lume aflată în tumult,

insecuritate, goană interminabilă.

Singurătatea nu e o condamnare, ci e una din stările noastre naturale. Pentru că în ea suntem adevărați. În acele momente măștile cad, nu e nevoie să facem impresie, nu avem grija de a fi conformi convențiilor sociale. În singurătate devenim mult mai conștienți și conectați la sinele propriu, trăirile, gândurile, sentimentele noastre. Singurătatea e prilejul de a ne pune întrebările cele mai importante, de a reflecta asupra aspectelor esențiale nouă, de a realiza dacă suntem bine cu noi înșine. Dacă suntem o companie vie, antrenată, destinată pentru sine, vom putea să atingem aceleași stări fiind în relație cu ceilalți. Dacă însă singurătatea e o stare plictisitoare, agasantă, deprimantă, probabil lumea noastră interioară a fost prea mult absorbită de agitația lumii exterioare.

Deseori viața, pe care o dorim activă, intensă, palpitană, e un fel de fugă de noi înșine. Căutăm fericirea în alte părți. Ni se pare că o atingem, iată, am prins-o!, o avem în mâinile noastre. Avem impresia că e a noastră pentru totdeauna. Uităm că tot ce e în exteriorul nostru nu ne aparține, toate vin și pleacă, toate sunt într-o curgere continuă.

Vom lăsa în urmă tot ce a fost bine pentru noi ieri, dar astăzi nu ne mai aparține. Măine vom trăi exact ce trebuie. Viața merge mai departe.

Oamenii spun întotdeauna că nu își pot explica motivul pentru care simt anumite lucruri cu privire la o persoană. De ce cred că sunt conectați cu unii, de ce nu se înțeleg bine cu alții sau de ce brusc sunt atrași de cel pe care abia îl intalnesc?

Există un motiv pentru care Dumnezeu ne scoate în cale anumiți oameni și apoi îi lasă să plece din viața noastră.

Ceea ce uităm noi este că El ne apropie de anumiți oameni pentru că aceștia sunt cei de care avem nevoie în viața noastră chiar acum, cei care ne vor învăța lecții importante despre viață sau despre noi înșine.

Uneori, punctul în care suntem în viață determină ce fel de oameni atragem, aceasta fiind frumusețea destinului. Dumnezeu ne luminează calea apropiindu-ne de oamenii care scot la iveală cele mai bune lucruri din noi. El ne ajută când trecem printr-un moment dificil, apropiindu-ne de cei care sunt capabili să ne scoată din întunericul nostru și să ne ajute să mergem mai departe.

Problema este că uneori încercăm să păstrăm acești oameni care vin temporar în viața noastră lângă noi pentru o veșnicie. Însă nu acesta este rolul lor. Nu sunt meniți să rămână alături de noi pentru totdeauna. Dumnezeu ni i-a scos în cale pentru ca ei să ne ajute a ne pregăti să îi întâmpinăm pe oamenii care sunt meniți

(continuare în pag. 16)

Câștigătorii concursului „Contribuții sălăjene la Marea Unire” în excursie la Roma

În urma concursului „Contribuții sălăjene la Marea Unire” organizat de către Episcopia Greco-Catolică de Oradea în parteneriat cu Protopopiatele Greco-Catolice din Sălaj, Inspectoratul Școlar Județean Sălaj, Centrul de Cultură și Artă al Județului Sălaj, Muzeul Județean de Istorie și Artă Zalău, Biblioteca Județeană ”I.S. Bădescu” Sălaj, primii șase elevii au făcut o excursie de o săptămână la Roma. Însoțiți de către profesori și părinții Nicolae Bodea, protopop al Șimleului și Alexandru Fiț, preot din Zalău, elevii au participat ieri, la audiența Sfântului Părinte Papa Francisc din Piața Sfântul Petru.

În cadrul audienței, Papa Francisc a vorbit despre cele 10 porunci amintind faptul că ele nu sunt reguli dure impuse omenirii de un Dumnezeu opresiv, ci de fapt cuvintele date de un tată copiilor săi pentru a-i apăra de rău.

La final Pontiful a insistat pe conștientizarea faptului că suntem fii, nu sclavi. „Oamenii își dau seama dacă un creștin raționează ca fiu sau ca sclav. Și noi înșine ne amintim dacă educatorii noștri s-au îngrijit de

noi ca tați și mame, sau dacă ne-au impus doar reguli. Poruncile sunt drumul spre libertate, pentru că sunt cuvântul Tatălui care ne face liberi pe acest drum. Lumea nu are nevoie de legalism, ci de îngrijire. Are nevoie de creștini cu inima de fii. Are nevoie de creștini cu inimă de fii: să nu uitați aceasta.”

Eugen IVUȚ - Biroul de presă

„Am venit Maicuță să te mai vedem...”

„Am venit Maicuță să te mai vedem...” pelerini fiind cu aceste versuri închinare Maicii Domnului am intrat în Mănăstirea de la Mariapocs din Ungaria, un grup de credincioși de la Mănăstirea „Sfântul Nicolae” din Șumal împreună cu părintele egumen Tarciziu și părintele ieromonah Severian, sâmbătă 2 iunie.

La picioarele Maicii Domnului „Înlăcimate” ne-am întâlnit cu credincioși români veniți din Oradea, Nojorid, Sântandrei împreună cu doamna Florica Omilescu, unde cele două gupuri ne-am unit în rugăciune.

Sfânta Liturghie a fost celebrată în limba română de Părintele Severian Dod la Altarul principal al Bisericii Mănăstirii iar apoi au fost înălțate diferite devoțiuni la Altarul Maicii „Înlăcimate”. Pe toată durata pelerinajului asistența spirituală a fost oferită de părintele Ieromonah Tarciziu și părintele ieromonah Ilie – egumenul Mănăstirii de la Mariapocs.

(urmare din pag. 15)

să rămână alături de noi pentru totdeauna.

Nu e nevoie să fim triști și nici să ne simțim răniți atunci când acești oameni pleacă. Noi nu înțelegem de ce destinul ne-ar lua ceva atât de minunat, dar dacă am privi lucrurile dintr-o altă perspectivă, ne-am da seama că dacă ei ar rămâne în viața noastră, frumusețea relației ar dispărea, dragostea ar muri, povestea lor nu ne va mai inspira și se vor transforma într-o povară pe care nu suntem meniți să o purtăm, totul va căpăta sens.

Esența eliberării este încrederea că aceasta poveste este frumoasă așa cum e ea: temporară.

Poate că acei oameni sunt îngerii care ne-au fost

După agapa luată împreună, credincioși și călugări, ne-am întors spre casă dar nu înainte de a încredința Maicii Domnului viața noastră.

trimiși pentru a învăța o lecție, pentru a ne vindeca sufletul sau pentru a deveni persoane mai bune. Când timpul lor s-a terminat, ei dispar din viața noastră pentru a ajuta alte persoane și tot așa.

Poate ca ei ne învață cum să renunțăm la trecut, cum să ne desprindem de durerea care ne apasă sufletul, cum să ne vindecăm inima.

În momentul în care vom întâlni persoana care este menită să rămână pentru totdeauna alături de noi, ne vom da seama imediat. Pentru că vom înțelege diferența dintre cineva care ne atinge mâna și cineva care ne atinge sufletul.

Îndemn pentru recuperarea patrimoniului mobil al Episcopiei Greco-Catolice de Oradea

Sub sloganul: „Să ne recuperăm trecutul”, ne propunem ca obiectiv prioritar recuperarea și reconstituirea patrimoniului mobil al Episcopiei Greco-Catolice de Oradea, patrimoniu care a fost confiscat, înstrăinat sau distrus.

Există obiecte, înscrisuri, documente ale istoriei noastre. Trebuie doar să le scoatem la lumină, oricât de mare ar fi efortul, să le așezăm cu temeinicie în locul cuvenit al legitimității noastre de aproape două secole și jumătate. Acum este timpul, datoria și rolul nostru asumat de a fi demni urmași ai corifeilor Școlii Ardelene, ai episcopilor întemeietori, ai celor care au sfârșit ca martiri în temnițele comuniste.

Fie ca demersul nostru să se înscrie pe traiectoria credinței, hotărârii, temeiniciei acestor înaintași față de care suntem datori cu această reconstituire.

Atenția noastră se îndreaptă către următoarele :

- volume ce țin de istoria bisericii, albume, monografii, reviste, publicații;
- fotografii, documente, înscrisuri, corespondență, jurnale, mărturii, diplome, care au legătura cu: Episcopia, preoți, prelați, credincioși, evenimente;
- obiecte de cult (icoane, sfeșnice, prapuri, piese de altar, odoare), obiecte ale puterii arhieresti, fragmente de uși, altare;
- tablouri reprezentând ierarhi ai bisericii, schi-

țe, planuri, proiecte cu referire la diferite clădiri ce au aparținut sau aparțin Episcopiei;

- obiecte de îmbrăcăminte sau alte obiecte textile.

Menționăm că obiectele recuperate vor face parte din patrimoniul Episcopiei Greco-Catolice de Oradea și vor fi expuse într-un muzeu cu caracter permanent, în Palatul Episcopal din Oradea și în teritoriu, centre vicariale ori protopopiale. Donatorii vor fi menționați într-un registru special constituit în acest scop.

Așadar, vă rugăm pe toți cei care doriți astfel să contribuiți la reconstituirea patrimoniului mobil al Episcopiei Greco-Catolice de Oradea să luați legătura cu noi, zilnic, **între orele 8.00 - 16.00 la sediul Episcopiei, strada Mihai Pavel nr. 4, telefon +40.259.436.492 sau: Rodica Indig, consilier cultural – 0720887568 sau e-mail: rodica.indig@gmail.com**

De asemenea vă rugăm să ne contactați și în situațiile în care: cunoașteți persoane care dețin obiecte legate de istoria bisericii noastre, dar doresc să se despărță de ele în condiții speciale sau care ne dau doar permisiunea multiplicării, ori cunoașteți situații de bunuri care au intrat în patrimoniul altor instituții.

Vă mulțumim! Domnul să binecuvânteze pe toți binefăcătorii și toată strădania noastră!

**Vicar general
Pr. Mihai Vătămănelu**

Vizită Pastorală la Viena

În Duminica a II-a după Rusalii, Preasfinția Sa Virgil Bercea, episcopul greco-catolic de Oradea, s-a aflat în vizită pastorală la Viena, la invitația părintelui Vasile Luțai, rectorul Misiunii Române Unite din Austria, cu ocazia hramului Bisericii.

Alături de Preasfinția Sa Virgil au concelebrat preoți români din Viena și împrejurimi, alături fiind și Excelența Sa Peter Stephan Zurbriggen, Nunțiu Apostolic în Austria, monseniorul George George Panamthundil, secretarul Nunțiului Apostolic, părintele Yuriy Kolasa, vicarul general al Ordinariatului Bizantin și părintele Larry Hogan, fost rector al Institutului Teologic Internațional, părintele Robert Weber, vicarul regional al *Opus Dei*.

Referitor la Evanghelia Duminicii, cea a „Chemării Apostolilor”, Preasfințitul Părinte a subliniat faptul că: „chemarea pe care Domnul o adresează apostolilor este har și o binecuvântare”, El cerându-ne astăzi să-i împărtășim, să ne asumăm acest proiect al Lui de a deveni noi la rândul nostru pescari de oameni, de a transmite mai departe aceste valori. El ne cere un abandon, în mâinile Lui, care devine un câștig pentru noi. Nu renunțăm la nimic, ci recăpătăm totul însutit, El ne cere simplu să-l urmăm astăzi. Iar această urmare este

viață adevărată în Isus Cristos”. De asemenea au fost amintite marile personalități care au făurit România, îndemnându-i pe credincioși „ să nu vă mâniați niciodată pe Țară, să țineți cu poporul și cu siguranță Îl veți vedea pe Isus care trece și vă privește, și cu El putem să învingem”.

La sfârșitul celebrării liturgice, Excelența Sa Arhiepiscopul Peter Stephan Zurbriggen, Nunțiu Apostolic în Austria, a transmis un mesaj de salut și de binecuvântare pentru credincioșii români, exprimându-și bucuria de a fi din nou prezent în mijlocul comunității.

Eugen IVUȚ - Biroul de presă

COMUNICAT DE PRESĂ

Cauza Coman - ocazie de a regăsi realitatea în sine a căsătoriei

Conferința Episcopilor din România ia act de iminența hotărârii Curții de Justiție a Uniunii Europene de la Luxemburg în cauza Coman și alții împotriva Inspectoratului general pentru imigrări și alții și reafirmă cu hotărâre cu această ocazie adevărul despre căsătorie și înțelesul conceptului de „soți” în concordanță cu demnitatea persoanei umane și planul Creatorului.

Curtea de Justiție a Uniunii Europene a indicat recent că pe 5 iunie 2018 va pronunța hotărârea în cauza Coman și alții împotriva Inspectoratului general pentru imigrări și alții. Reclamantii, un cuplu format din doi bărbați căsătoriți în Belgia în 2010, de naționalitate română și respectiv americană, au cerut instanței de la Luxemburg, prin intermediul Curții Constituționale a României, să precizeze dacă noțiunea de „soți” din directiva referitoare la dreptul la libera circulație și ședere pe teritoriul statelor membre pentru cetățenii Uniunii și membrii familiilor acestora se referă și la soțul de același sex, și dacă România este obligată să îi acorde acestuia din urmă un drept de ședere pentru o perioadă mai mare de 3 luni pe motiv de regrupare familială. Inspectoratul general pentru imigrări le refuzase acestora cererea de ședere.

În data 11 ianuarie 2018, Avocatul General Melchior Wathelet publica o opinie în această cauză care, în mod concret, propune Curții de la Luxemburg să redefinească noțiunea de „soț”, în domeniul libertății de ședere a cetățenilor Uniunii Europene și a membrilor familiilor acestora, astfel încât aceasta să cuprindă și soțul de același sex. Cu alte cuvinte, acesta propune redefinirea căsătoriei la nivelul Uniunii Europene (hotărârea Curții de la Luxemburg va fi obligatorie pentru toate statele membre), căci dacă este redefinită noțiunea de „soți”, este redefinită și „căsătoria”, diferența de sex a soților fiind de esența căsătoriei, și acest lucru chiar dacă în cazul de față această redefinire operează (deocamdată) doar în domeniul imigrării. Alte revendicări de acest gen vor urma prin contestarea celorlalte caracteristici ale căsătoriei. Astfel, statele membre care nu permit căsătoria între persoane de același sex vor fi obligate să redefinească „căsătoria” în domeniul

imigrației și să accepte efectele unei căsătorii între persoane de același sex încheiate în străinătate, și aceasta chiar dacă, așa cum spune Avocatul General, căsătoria între un bărbat și o femeie este consacrată în Constituție.

În Codul civil român, în acord cu tradiția națiunii române, căsătoria este legătura stabilă exclusivă între un bărbat și o femeie, de unde rezultă că nicio altă formă de uniune nu poate fi echiparată acestei legături și nici nu poate fi definită prin termenul de „căsătorie”. Prin urmare, este legitimă, logică, și în profund

acord cu spiritul neamului românesc decizia Inspectoratului care nu vizează neapărat dreptul de ședere al cetățeanului american pe teritoriul României cât mai ales respectarea demnității căsătoriei și a naturii sale.

Conferința Episcopilor Catolici din România consideră că hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene nu ar trebui să procedeze la inginerii sociale redefinind noțiunea de „soți”, și implicit pe cea de „căsătorie”, ci să continue să o protejeze reafirmând ceea ce ea este, așa cum aceasta a fost definită în cultura iudeo-creștină.

În definitiv, rolul dreptului, și implicit al justiției, este acela de a proteja familia prin căsătorie, spunând ceea ce este aceasta. Definiția căsătoriei, și implicit a soților, nu este așadar una arbitrară, ci bazată pe natura umană și pe necesitățile persoanei umane. Orice copil vine pe lume prin unirea dintre un bărbat și o femeie. Prima necesitate a unui copil, pentru ca acesta să se dezvolte pe deplin, este educația. Pentru că educația unui copil este o lucrare de lungă durată, vastă și complexă, aceasta impune uniunea stabilă a părinților săi, a mamei și a tatălui său. Aceasta uniune stabilă a părinților în vederea educării copiilor lor se numește familie. Stabilitatea familiei fiind fundamentală, aceasta este garantată printr-un angajament juridic, public și solemn al soților încă de la începutul uniunii lor, acest lucru făcându-i responsabili ulterior. Acest angajament se numește căsătorie. Căsătoria este așadar definită ca fiind uniunea exclusivă și pe viață dintre un bărbat și o femeie în scopul întemeierii unei familii și a acompanierii copiilor lor spre dezvoltarea lor umană integrală.

(continuare în pag. 19)

Seară de rugăciune în Parohia Bocșa

Parohia Greco-Catolică din Bocșa, în colaborare cu surorile Mănăstirii „Preasfintei Inimi a lui Isus” din Zalău, a organizat o **Seară de Rugăciune**, marți 19 iunie, a.c., ca și o încununare a novenelor pe care credincioșii din Bocșa le-au ținut în săptămânile precedente, la Sfânta Inimă a lui Isus (pe care Biserica Catolică o cinstește în mod deosebit în această lună) și la Sfântul Anton, ca mulțumire pentru harurile primite din partea lui Dumnezeu.

Cei care au răspuns chemării organizatorilor, de a veni la Biserica din Bocșa pentru acest eveniment, au avut parte de câteva ore de har și comuniune spirituală, pe parcursul unui program care a conținut, pe lângă Sfânta Liturghie, Sfântul Rozariu de lumină și o oră de Adorație Euharistică.

Evenimentul s-a bucurat de prezența grupului de

rugăciune de la Mănăstirea surorilor, sora Cornelia a acompaniat cântările la chitară, părintele Ciprian Robotin a acompaniat la orgă, iar părintele Daniel Bertean a rostit meditațiile de la Adorație.

La finalul rugăciunii, au avut loc și momente de împărtășire, prilejuite de degustarea unor bucate tradiționale, pregătite cu multă dragoste de gospodinele comunității din Bocșa.

Pr. Nichita OREST

(urmare din pag. 18)

Astfel, de esența căsătoriei țin uniunea pe viață, diferența sexuală a soților, deschiderea către o nouă viață și îndatorirea părinților de a-și educa copiii.

„Se impune întoarcerea la realitatea în sine”, afirma Husserl. În această chemare se recunoaște o primă responsabilitate istorică a începutului de Mileniu al treilea. Fără a știrbi cu nimic libertatea de gândire - întoarcerea la realitatea în sine nu înseamnă apărarea ideilor proprii, garantându-le drept de cetățenie între alte mii și mii de idei. Înseamnă a restitui întâietate realității asupra ideii, realului asupra virtualului, ființei asupra trebuinței de a exista, experienței elementare - așa cum se impune în viața fiecărei ființe umane - asupra ideologiei. Întoarcerea la lucrul așa cum este el înseamnă întoarcerea la cum a ieșit din mâna Creatorului la început. „E vorba de a înțelege motivul și consecințele hotărârii Creatorului ca ființa umană să existe pentru totdeauna ca femeie și ca bărbat.”

„Unii oameni cred că Pământul este rotund, alții că este plat (...). Dar dacă acesta este plat, poate oare ordinul Regelui să îl facă rotund? Și dacă acesta este rotund, poate oare ordinul Regelui să îl facă plat? Nu.” (Thomas Morus în „A Man for All Seasons”)

Conferința Episcopilor din România îi reunește pe toți episcopii romano-catolici și greco-catolici din România și exprimă unitatea Bisericii locale și comu-

niunea cu urmașul lui Petru, Sfântul Părinte. Episcopii catolici din România se întrunesc de două ori pe an în sesiune ordinară, primăvara și toamna.

Pr. Francisc UNGUREANU
Secretar General

REAMINTIM

SCRISOARE DESCHISĂ: Biserica Catolică din România dezaprobă Propunerea legislativă privind Parteneriatele civile între persoane de același sex – PL 498/2016 din 06.03.2016 care poate fi citită la următoarea adresă: <http://www.bisericacatolica.ro/scrisoare-deschisa-cu-privire-la-propunerea-legislativa-privind-parteneriatele-civile-intre-persoane-de-acelasi-sex-pl-4982016/>

SALUTĂM

SCRISOAREA DESCHISĂ a Președintelui Conferinței Episcopilor din Slovacia, Arhiepiscopul Stanislav Zvolensky, adresată în ianuarie Președintelui Curții de Justiție a Uniunii Europene, după publicarea opiniei Avocatului General,

La sfârșitul textului slovac din linkul de mai jos se poate găsi traducerea engleză. <https://m.tkkbs.sk/view.php?cisloclanku=20180525025>

25 de ani de activitate a Surorilor Patimilor lui Cristos la Oradea

În după amiaza zile de vineri, 08 iunie 2018, la Mănăstirea Franciscană „Maica Domnului” a avut loc celebrarea Sfintei Liturghii de către Preasfinția Sa Virgil Bercea, episcopul greco-catolic de Oradea, cu ocazia împlinirii celor 25 de ani de activitate a Surorilor Patimilor lui Cristos, la Oradea.

Alături de Preasfinția Sa au slujit părintele vicar general Mihai Vătămănelu, părintele paroh Iulian Robu, părinți din Oradea și preoți apropiați ai surorilor din Iași. La sfârșitul Sfintei Liturghii a fost oficiată Slujba Parastasului pentru Preasfințitul Vasile Hossu, cel care a adus Congregația Surorilor Patimilor lui Isus în Oradea, la împlinirea celor 21 de ani de la Trezirea la Domnul.

Congregația Surorilor Misionare ale Patimii Domnului Nostru Isus Cristos oferă serviciul lor în favoarea Bisericii, susținând educația morală și religioasă a tinerelor care provin din diferite zone ale României.

Ca urmare a acestei activități, surorile promovează învățătura culturală la diferite școli superioare frecventate zilnic de tinere și susținerea acestora prin ajutoare materiale: rechizite școlare, îmbrăcăminte, încălțăminte, medicamente.

Surorile încearcă să le vină în ajutor acestor tinere care au o situație materială dificilă în familie, oferindu-le asistență spirituală în orice tip de

problemă.

În același timp se ocupă și de persoanele nevoiașe și necăjite care solicită prezența lor în diferitele situații ale acestora cât și a celor care vin direct la mănăstire pentru a primi alimente, îmbrăcăminte sau ajutor economic pentru sănătate.

La îndemnul fondatoarei, surorile învață de la Isus să ofere prin iubire, suferințele și durerile cu meritele patimilor sale pentru ca nimic să nu se piardă, ci fiecare lacrimă și suferință să se transforme în haruri și binecuvântări pentru întreaga omenire.

Eugen IVUȚ - Biroul de presă

